

GRACHT ALTIJD VOL

Twickel is een van de weinige Twentse kastelen waarvan het water voor de gracht niet uit een naburige beek komt. Waar je rondom het huis ook graaft, overal stuit je binnen de kortste keren op kwelwater. Dat is afkomstig van de Deldeneresch, waar het niet in de ondergrond kan doordringen omdat zich onder de es een ondoordringbare keileemlaag bevindt. Van de Deldeneresch stroomt het water onder de grond zijwaarts af in de richting van de Twickelervaart die voor het huis Twickel loopt.

Huis Twickel is omgeven door water.

Twickel ligt precies in de overgangszone van deze ondergrondse waterstroom. Bij de aanleg van het grachtenstelsel en de tuin rond het huis is handig gebruik gemaakt van dit natuurlijke kwelwater. De vijvers, die trapsgewijs in de helling van de stuwwal zijn uitgegraven, voeden elkaar met stromend water via kleine watervalletjes en overstorten. In 1972 werd dit natuurlijke watersysteem verstoord door de aanleg van de Deldense rondweg. Deze werd dwars door de stuwwal gegraven. Daarmee werden ook de aders afgesneden die de vijvers van Twickel het hele jaar door van vers water voorzagen.

Het grondwater stroomde nu niet meer richting Twickel, maar naar de bermloten van de rondweg. De grachten dreigden daardoor te drogen, hetgeen

Via een sluisje in de buitenste gracht stroomt het water vanuit de tuin naar de beek voor het huis.

voor de funderingen onder het huis ernstig gevaar opleverde. Het huis rust namelijk op een onderlaag van eikenhouten palen die niet met de lucht in aanraking mogen komen, omdat het hout dan wordt aangetast. Om het probleem op te lossen werd langs de rondweg een pompinstallatie gebouwd die het water uit de berm-sloot overhevelt naar de hoogst gelegen vijver in de tuin. Vandaar stroomt het op natuurlijke wijze naar de grachten die via ondergrondse leidingen in verbinding staan met de beek voor het huis. Daardoor kan een eventueel overschot ook op natuurlijke wijze afvloeien.

De bewoners van het huis hebben het water van de Deldeneresch behalve voor de gracht ook eeuwenlang als huishoudelijk water gebruikt. Het welwater werd omhoog gehaald uit een gemetselde put die zich vlakbij de keukens bevond, in de binnenhoek van de zuidvleugel. De put is 1978 bij opgravingen ontdekt. Vanuit de put werd het water handmatig opgepompt naar een met lood beklede houten bak op de zolder van het huis. Vandaar liep het via leidingen naar de tappunten. Behalve als drinkwater werd het grondwater van de Deldeneresch ook gebruikt voor badkamers en toiletten. Dit systeem heeft dienst gedaan tot 1894, toen het huis een aansluiting kreeg op de eigen waterleiding die baron Rodolphe van Heeckeren in dat jaar liet aanleggen.

Doordat het water in de grachten rechtstreeks van de Deldeneresch komt, is het gevoelig voor verontreinigingen die daar in de bodem lekken. Dat merkte barones Van Heeckeren in de zomer van 1955 toen ze door het open raam van haar woonkamer in de noordtoren een doordringende urinelucht rook. Ze riep de hulp in van de rentmeester die de bron al gauw wist op te sporen. De oorzaak bleek een door sigarettenpeuken en bladafval verstopte latrine achter de uitspanning het Hoogspel op de Deldeneresch. In plaats van in het riool lekte de urine met het regenwater mee de bodem in om na verloop van tijd in de gracht van Twickel weer naar boven te komen. Nadat de latrine was vervangen door een inpandig toilet, was het euvel verholpen.

Waterval in de waterloop tussen het Fonteingat en het Grote Meer in de tuin van Twickel.